FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Posudek oponenta/ky bakalářské diplomové práce

Jméno autora/ky práce: Šárka Bidmonová

Jméno vedoucí/ho práce: Mgr. Jakub Šedo, Ph.D.

Jméno oponenta/ky práce: Mgr. Ivan Jarabinský

Název práce: Vliv volebního systému na stranický systém Lotyšska mezi lety 1920 a 2014

1. VELMI STRUČNÉ SHRNUTÍ ZAMĚŘENÍ/CÍLE PRÁCE

Bakalářská práce Šárky Bidmonové je v zásadě dalším rozpracováním části práce Jakuba Šeda (2007), která využívá obdobné nástroje pro analýzu působení VS na SS v Lotyšsku. Cílem práce je „(…) *analyzovat vliv volebního systému na stranický systém v celém zkoumaném období a zároveň zhodnotit kontinuitu či diskontinuitu tohoto vývoje*" (s. 5). To dle mého názoru značí dvě věci, a to jednak případovou studii vlivu VS na SS v Lotyšsku a rovněž řekněme srovnání meziválečného a současného (od voleb 1993) vlivu VS na SS.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost tématu a jeho dosavadní zpracovanost, adekvátnost použitých metod, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a empirické části práce, koherence argumentace, faktografická podloženost, vhodnost zvolené strukturace textu apod.)

Než přistoupím ke kritice, je nutné ocenit, že se autorka pustila do úpravy některých Šedových postupů s ohledem na specifický kontext daného tématu, což je na bakalářské úrovni rozhodně pozitivní jev. Rovněž přehlednost a logika práce jsou jejími hlavními devizami.

Dle mého názoru by především výběr daného případu nicméně zasloužil důkladnější ospravedlnění, jelikož za argumenty, které nabízí autorka (tj. možnost sledovat poměrný VS v rozmezí 100 let (přestože ne tak docela), obdobný volební systém po celé období, anebo absence obdobné analýzy (s. 5)), si umím představit mnoho dalších jiných zemí, nikoli výlučně Lotyšsko.

Chápu snahu o historický exkurz. Přestože to většinou nijak nepřispívá k naplnění cíle, je to u bakalářských prací téměř pravidlem. Začínat však tři tisíciletí před naším letopočtem je již trochu přehnané. Naštěstí autorka tuto zbytečnou pasáž práce tzv. „vzala hopem" a není proto významného rozsahu.

Některé postupy a z nich plynoucí závěry se nyní dovolím označit za do jisté míry problematické. Jedná se především o využívání průměrných hodnot některých ukazatelů, které, dle mého názoru, ztrácí velmi mnoho pro tuto práci důležitých informací. To lze ilustrovat např.

Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra politologie

Joštova 10, 602 00 Brno, Česká republika
T: +420 549 49 7740, E: politologie@fss.muni.cz, www.polit.fss.muni.cz
Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224
V odpovědi prosím uvádějte naše číslo jednací.

tabulkou č. 3 na s. 25, která bez prozkoumání příloh práce (na které by bylo vhodné někde odkázat) vlastně značí spíše vysokou disproporcionalitu výstupů v meziválečném období. Přijde mi, že tabulka 3 je vlastně zbytečná. Průměrování indexu deformace je podle mě hrubou chybou, jelikož logika indexu deformace značí (hovořím o obecném principu), že čím víc bude jedna strana nadreprezentována na úkor podreprezentace jiné, tím blíže bude průměrný výsledek hodnotě 1, což by znamenalo, že výstupy jsou vlastně proporční, přičemž je to přesně naopak. Závěry formulované také na s. 37 o takováto data opírat nelze. Místo této tabulky by proto bylo vhodnější odkázat raději na přílohy.

Obdobný problém mám se zastoupením stran ve sněmovně. Jestliže autorka zprůměruje index efektivního počtu stran a vyjde jí hodnota kolem šesti nebo celkový počet stran vyjde v průměru 13, nic moc to čtenáři vlastně neřekne, jelikož jsou průměrovány velmi vysoké hodnoty v meziválečném období se spíše nižšími hodnotami po roce 1993. Z toho nelze vyvozovat, že „*celkově se tedy jedná o relativně benevolentní systém, který dovoluje existenci poměrně vysokému počtu politických stran a uskupení*“ (s. 26), přestože je to zjevné.

Nutno však podotknout, že autorka nezůstává pouze u výsledků těchto indexů a vždy dále dovysvětluje, jak že to vlastně s těmito výstupy je. Nicméně právě zmíněné průměry jsou dle mého v práci nadbytečné a chybně využité.

Práce má sice za úkol sledovat vliv VS na SS, nicméně se domnívám, že samotná analýza spíše představuje analýzu stranického systému a zda je SS v souladu s očekávanými vlivy VS, což ústí v problém, že není možné jasně říci, zda jsou některé rysy SS (např. party replacement, stabilita vlád) důsledkem právě VS a nikoli jiných vlivů. Z toho plynoucí argument, že velké množství propadlých hlasů 93-06 je dáno neznalostí vlivu uzavírací klauzule je slabý a nedůvěryhodný, jelikož se jedná o dost dlouhé období, aby si voliči na účinky klauzule zvykli (s. 23).

Ať počítám, jak počítám, v roce 1922 vidím (podle přílohy) 10 nových stran, nikoli 9 a v roce 1928 12 namístno avizovaných 10 (jak stojí v tabulce 6, s. 33).

Trochu mi pak vadí závěrečná formulace: „*…v Lotyšsku je pro parlamentní volby využíván v nadprůměrně proporční volební systém, jenž produkuje disproporční výsledky zejména v meziválečném období…*“ (s. 39). Je tedy proporční nebo disproporční.

Nutnost 5 % podílu každé složky smíšeného VS není samozřejmá, pročež by bylo vhodné toto pojetí zazdrojovat (Massicotte a Blais 1999: 345).

3. VYUŽITÍ PRIMÁRNÍ A SEKUNDÁRNÍ LITERATURY A PRAMENŮ

Využití relevantních zdrojů se mi jeví jako adekvátní.

4. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (stylistika a gramatika textu, správnost citací, grafická úprava, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.)

Práce je velmi přehledná, stylisticky takřka bezproblémová a co se týče překlepů, ty jsou s ohledem na délku práce zanedbatelné. Čtivost pouze občas narušovalo chybné využívání slova „jenž“ (namátkou s. 18, 19, 35, 39,…). Do budoucna bych zvážil neodkazovat v matematickém vzorci na poznámku pod čarou (s. 18), jelikož to na první pohled může být matoucí.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (nula až tři)

1) Jak autorka obhájí své tvrzení, že v meziválečném období v Lotyšsku fungoval stranický systém extremního pluralismu, jestliže ji vybídnu ke zvážení možnosti, že by se jednalo o atomizovaný systém, který ve své práci pro mě nepochopitelně opomíjí. V momentě, kdy je pro vytvoření vlády zapotřebí podpory až 12-ti stran (s. 34) se totiž domnívám, že je možné hovořit o druhé variantě.
2) „*Příčinu této disproporcionality* (v meziválečném období, pozn. oponenta*) bychom mohli najít zejména v rozdílné velikosti volebních obvodů, která znamená také rozdílnou hodnotu přirozeného prahu*.“ (s. 25) Ptám se, proč se neprojevovala velikost volebních obvodů i po roce 1993? Jejich změna nebyla v práci avizována.

6. STRUČNÝ ZÁVĚREČNÝ KOMENTÁŘ (celkový dojem z diplomové práce, její silné a slabé stránky, případný přínos textu vědeckému poznání, do jaké míry byl naplněn cíl práce apod.)

Bakalářská práce Šárky Bidmonové je velmi pečlivě zpracována a to jak po jazykové, tak po akademické stránce. Výše zmíněné výtky autorka v práci do jisté míry dovysvětluje, což však na jejich problematičnosti nijak neubírá.

7. DOPORUČOVANÉ HODNOCENÍ
(A - výborně, B – velmi dobře, C - dobře, D - uspokojivě, E - vyhovující, F - nevyhovující)
Na základě výše zmíněného doporučuji hodnotit na pomezí B-C.

Datum a místo:
V Brně, 24. 5. 2016

Podpis:
Jarabinský

Pozn.: délka posudku by neměla překročit dvě normostrany, pokud k tomu neopravňuje podoba hodnocené práce.

Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra politologie

Joštova 10, 602 00 Brno, Česká republika
T: +420 549 49 7740, E: politologie@fss.muni.cz, www.polit.fss.muni.cz
Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224
V odpovědi prosím uvádějte naše číslo jednací.